

Knížnica ako platforma kreatívneho priemyslu v 21. storočí

Vďaka technologickému pokroku, rozvoju nového typu médií, komunikačným technológiám, prechodu na digitálne služby sa za posledných 25 rokov dosiahol nebývalý pokrok aj v oblasti kultúry a vzdelávania. Vývoj technológií sa prejavil v rôznych oblastiach ľudskej činnosti, nehovoriac o kultúrnej sfére. Ak chcú knižnice udržať a obhájiť svoje pozície nositeľky a ochrankyne vedomostí, je potrebné zamerať sa na moderné služby s pridanou hodnotou, ktoré prirodzene podporujú vzdelávanie a tvorivosť. S cieľom podporiť rozvoj vzdelávania, znalostnej ekonomiky a umenia je vhodné a účelné investovať do podpory kreatívneho priemyslu. Moderné knižnice musia plniť svoju úlohu pri vývoji a vytváraní nových knižničných služieb vo verejnom sektore. Príkladom je verejne prístupné nahrávacie štúdio, ktoré by poskytovalo svoje služby širokej škále ľudí z širokej i odbornej verejnosti. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici chce byť regionálnym lídrom v podpore kreatívneho priemyslu tým, že ponúkne jedinečnú knižničnú službu v stredo európskom regióne. Vytvorenie štúdia a jeho sprístupňovanie v podobe verejnej služby finančne náročného masteringu, hudobnej produkcie a postprodukčných služieb vo forme služby verejnej knižnice je určené pre jednotlivcov a skupiny, pre ktorých použitie komerčných alternatív nie je ekonomicky dostupné. Príspevok sa zaoberá štúdiom realizovateľnosti za špecifických podmienok v prostredí Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici, možnosťami, prínosmi a využitím príkladov dobrej praxe zo svetových knižníc.

Čo je kreatívny priemysel?

Pojmom kreatívny priemysel sa označujú tie časti ekonomiky, ktoré vytvárajú ekonomickú hodnotu na základe individuálneho, tvorivého a umeleckého nadania. Ide teda o priemysel postavený na zhodnocovaní duševného vlastníctva. Patria sem oblasti ľudskej činnosti, ktorých základom je ľudská kreativita, tvorba a talent. Zahŕňa v sebe oblasti ako architektúra, reklama, dizajn, tvorba počítačových hier, film, televízia, hudba a iné. Spravidla vždy sa jedná o oblasti, ktoré potrebujú na svoju existenciu talent a tvorivého ducha, teda sú dôsledkom duševnej činnosti ľudí a ktoré majú zároveň v ohraničenom čase reálnu ekonomickú hodnotu.

Kultúrna a kreatívna ekonomika pôsobí v prostredí plnom výziev, ktoré v blízkej budúcnosti nebudú ani jednoduchšie, ani zriedkavejšie, v mestách a obciach, ktoré podstupujú štrukturálne zmeny. Kultúrna a kreatívna ekonomika je charakteristická tým, že rôznorodými spôsobmi ovplyvňuje ekonomický a mestský rozvoj, a tiež tým, že vytvára nové trendy v oblasti umenia a priemyslu.

Technológie a zmenené vzorce správania obyvateľstva intenzívne menia aj charakter poskytovaných a využívaných služieb knižníc. Kontinuálne klesajú počty čitateľov printových dokumentov a rastú počty používateľov, ktorí využívajú elektronické služby a informácie prostredníctvom vzdialeného prístupu. Zároveň stúpa záujem o vzdelávanie a kultúrno-spoločenské podujatia knižníc, ktoré navštevuje verejnosť aj bez registrácie v knižnici a služby ktoré využívajú komunitný prístup, inovácie a technologické novinky. Podpora inovatívnych služieb ako nástrojov pre rozvoj kreatívneho priemyslu sa javí byť ako dobrá cesta, ako prinavrátiť knižniciam pozície, ktoré stratili resp. strácajú v oblasti tradičných služieb, ako sú napr. absenčné a prezenčné výpožičné služby.

Knížnice ako katalyzátory rozvoja v oblasti kreatívneho priemyslu

Ako dôsledok technologického pokroku, rozvoja nového typu médií, komunikačných technológií, možnosti realizácie v umení a prechodu k digitálnym službám, prišlo v posledných 25 rokoch k rapidnému pokroku aj v oblasti kultúry a vzdelávania. Rozvoj technológií sa prejavil v rozličných oblastiach ľudskej činnosti, kultúrnu sféru nevynímajúc. V rámci podpory rozvoja vzdelávania, znalostnej ekonomiky, kreatívneho priemyslu a umenia je vhodné a účelné investovať účelovo viazané finančné prostriedky z európskych zdrojov pre oblasť kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu. Tento cieľ je zakotvený aj v strategickom dokumente *Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020* v znení „Podporovať budovanie a rozvoj knižníc ako multifunkčných a multikultúrnych centier, ako informačného zázemia, informačných centier a súčastí infraštruktúry kreatívneho priemyslu...“ a taktiež „Podporovať výstavbu nových moderných účelových budov knižníc, systematicky rekonštruovať budovy a priestory knižníc s dôrazom na debarierizáciu a modernizáciu interiérového a technologického vybavenia, s ohľadom na skvalitnenie a rozšírenie možností poskytovania knižnično-informačných služieb...“ (1). Bohužiaľ, uvedený dokument v rámci navrhovaných opatrení bližšie nekonkretizuje typy služieb, ktoré by mali daný cieľ plniť. Je preto na zvážení jednotlivých knižníc, aby samy iniciatívne monitorovali dobové trendy a snažili sa zachytiť konkrétnych perspektívnych služieb, ktoré majú potenciál slúžiť ako platforma pre podporu kreatívneho priemyslu.

Celkovým východiskom je posilnenie kultúrnej infraštruktúry a vytvorenie podmienok pre vznik pracovných príležitostí v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu na základe rozvoja služieb a transformovanie aktuálneho stavu

infraštruktúry na infraštruktúru nového typu. Vďaka existujúcim a vznikajúcim partnerstvám sa vytvárajú podmienky na vznik kreatívneho centra s nahrávacím štúdiom, 3D tlačou s vytvorením co-workingových priestorov a iných inovatívnych aktivít. ŠVK v Banskej Bystrici je lokalizovaná v dostupnej centrálnej zóne, v centre mesta Banská Bystrica, čo z nej právom robí významnú súčasť kultúrnej infraštruktúry aj za hranicami regiónu.

Špecifikom slovenských knižníc (ŠVK nevynímajúc) je, že minimum z objektov bolo v minulosti účelovo stavaných pre potreby knižnice alebo inak optimalizovaných pre vykonávanie aktivít na podporu kultúrneho a kreatívneho priemyslu. V súčasnosti sú objekty bez osobitých zásahov čiastočne využívané ako depozitár ŠVK BB – Literárneho a hudobného múzea, študovne pre bádateľov, ako strihové pracovisko, archív knižnice, knižničné sklady a vrátane sociálnych zariadení. Z toho dôvodu je potrebné previesť kapitálnu rekonštrukciu s novým a účelovým zámerom a vybavením pre podporu existujúcej a novej spolupráce s ďalšími kultúrnymi inštitúciami, malými a strednými podnikateľmi pracujúcimi v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu, tretím sektorom pôsobiacim v kultúrnom odvetví, ako aj vytvorenie podmienok pre absolventov umeleckých škôl, ktorých vzniknuté pracovné príležitosti motivujú k ďalším iniciatívam.

Spolupráca s ďalšími subjektmi kreatívneho priemyslu, vybudovanie a vybavenie v navrhovaných existujúcich objektoch a v dostavbe na viacúčelový mediálny, audiovizuálny a umelecko–prezentačný komplex (terminál, inkubátor) s ateliérom a priestorom na prezentácie bez ohrozenia základných funkcií kultúrnej inštitúcie v regióne Banská Bystrica, bude slúžiť na zvýšenie zamestnanosti a vytvorenie pracovných príležitostí pre mladých, začínajúcich umelcov a podnikateľov v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu a bude vytvárať partnerstvá a siete aktivít s možnosťou ďalšieho sieťovania. To umožní realizovať aktivity a vzájomne obohacovať jednotlivých aktérov novými kreatívnymi nápadi v rámci regiónu. Bude sa zabezpečovať pokračovanie projektu a jeho udržiavanie permanentným vytváraním aktivít, zveľaďovaním priestorov, využívaním celého vybavenia.

Služby a kultúrne aktivity ako vernisáže, koncerty, besedy, workshopy, prezentácie činností neziskových organizácií, semináre pre kultúrnych pracovníkov, aktivity s mimovládnyimi organizáciami, podpora webového dizajnu, mobilných aplikácií, video projekcie, videomappingové aktivity, tlačaná produkcia budú orientované na používateľov, návštevníkov, obyvateľov mesta a regiónu. Mladí a začínajúci hudobníci získajú na svoju tvorbu a výstupy z nej dostatočne vybavené tvorivé zázemie. Vznikne priestor pre startupové projekty, ktoré s nízkymi nákladmi a po úspešnom etablovaní sa a eliminovaní rizík sa osamostatnia ako podnikateľské subjekty pre podporu kultúrneho a kreatívneho priemyslu a budú slúžiť pre začínajúcich tvorcov ako štartovacia podpora.

Po zrealizovaní projektu a vybavení zrekonštruovaných priestorov budú objekty slúžiť mladým a začínajúcim podnikateľom v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu, verejnosti, avšak nadobudnú komplexnejší kultúrny a vzdelávací význam v rámci mesta i celého regiónu v spolupráci so školami, umožnia získavať skúsenosti a podporiť marketingové kampane v kultúrnom a kreatívnom priemysle. Vznikne priestor pre mladých tvorcov a podpora virtualizácie a vizuálnej tvorby pre zatriktívnenie kultúrnych udalostí, podujatí a festivalov, a tým podpora rastu zamestnanosti. Vytvorí sa alumni kontakty, ktoré budú ďalej podporovať rozvoj traktu a pomáhať rozvíjať sa začínajúcim a súčasným tvorcom.

Prečo verejné nahrávacie štúdio ako jedna zo služieb knižníc na podporu kreatívneho priemyslu?

Motiváciou pre nás sú príklady z praxe knižníc, či už USA a Kanady, ale aj z Európy alebo Ázie. Príkladom či motiváciou môže byť Lotyšská národná knižnica v Rige, Kórejská národná knižnica v Soule, verejné nahrávacie štúdio v Denver Public Library, Chattanooga Public Library, Toronto Public Library, Brooklyn Public Library, San José Public Library, San Francisco Public Library. Systém poskytovania služieb, poplatky a technické zabezpečenie sa samozrejme vo všetkých knižniciach viac alebo menej líšia. Ich spoločným menovateľom je však jeden hlavný faktor – možnosť a schopnosť poskytovať verejnú službu s pridanou hodnotou. Tou pridanou hodnotou je práve schopnosť byť platformou pre podporu kreatívneho priemyslu.

V súčasnosti na Slovensku nie je k dispozícii verejne prístupné nahrávacie štúdio, ktoré by poskytovalo svoje služby širokému spektru záujemcov z radov laickej aj odbornej verejnosti. Aktuálne v Slovenskej republike existujú nahrávacie štúdiá komerčného charakteru a štúdiá neverejné slúžiace pre interné potreby organizácií, alebo akademických inštitúcií – napr. štúdio Akadémie umení v Banskej Bystrici, štúdio Knižnice pre nevidiacich a slabozrakých v Levoči a pod. Uvedené príklady sú však štúdiami, ktoré ale slúžia výhradne na vlastnú produkciu audiozáznamov určenú pre interné potreby resp. produkciu záznamov pre špecifické spektrum používateľov.

Aktuálny stav podpory kreatívnej tvorivosti v oblasti hudby a podpory hudobného vzdelávania na území SR charakterizuje:

- absencia verejného nekomerčného nahrávacieho štúdia na území SR
- absencia obdobného typu služby vo verejnom sektore
- nízka úroveň podpory kreatívnej tvorivosti v oblasti služieb verejnosti
- absencia jednotného metodického riadenia príslušných pracovných postupov.

Sťažené podmienky realizácie kreatívnej činnosti v oblasti hudby sú predpokladom pre vybudovanie VNS ŠVK BB. Výhodiskovou situáciou pre VNS ŠVK BB je odôvodnená potreba podpory kreatívnej tvorivosti u širokej verejnosti

formou sprístupnenia obvykle finančne náročných služieb masteringu, hudobnej produkcie a post-produkcie formou verejnej knižničnej služby.

Cieľom sprevádzkovania štúdia je poskytnutie nového druhu knižničných služieb verejnosti formou vybudovania komplexného technického a technologického zázemia pre rozvoj kreatívnej tvorivosti v oblasti podpory a rozvoja hudobného vzdelávania širokej verejnosti.

Poslaním štúdia v rámci knižnice by mala byť podpora, rozvoj a propagácia hudby a hudobného vzdelávania u širokej verejnosti. Výsledným stavom realizácie je vhodne situované a stavebne prispôsobené nahrávacie štúdio vybavené príslušnými technicko-technologickým vybavením, softvérovými komponentmi a základným setom hudobných nástrojov. Štúdio bude umiestnené vo vlastných upravených priestoroch knižnice so zodpovedajúcou infraštruktúrou.

Realizáciou chceme dosiahnuť plnenie viacerých špecifických cieľov:

- Podporiť propagáciu kreatívnej tvorivosti v oblasti hudby a kompozície
- Priamu podporu a zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom akvizície špecialistov zabezpečujúcich prevádzku nahrávacieho štúdia
- Nepriamu podporu zamestnanosti sprístupnením platformy pre podporu kreatívneho priemyslu verejnosti, ktorej výsledkom je zvýšenie možností uplatnenia sa na trhu práce ako samostatne zárobkovo činných osôb resp. v slobodných povolaniach
- Vytvoriť podpornú platformu k existujúcemu rámcu hudobného vzdelávania v SR
- Umožniť prístup k službe ekonomicky znevýhodnenej časti verejnosti
- Podporu startup programov pre začínajúce hudobné telesá, umelecké zoskupenia ako aj jednotlivcov
- Ponúknuť novú službu verejnosti, s cieľom získať nových používateľov knižnice
- Vytvorenie ekonomicky výhodného profesionálneho zázemia pre tvorbu a úpravu zvukových záznamov pre inštitúcie z oblasti štátneho a verejného sektora, ako aj pre potreby neziskových mimovládnych organizácií (tretí sektor)

Je zrejme, že samotná realizácia si vyžaduje nevyhnutne projektový prístup a je potrebné vykonať ešte množstvo prípravných prác ešte vo fáze samotnej predprojektovej prípravy. Týka sa to najmä návrhu rozpočtu projektu a kalkulácie nákladov s alokovanými externými kapacitami konzultantov a špecialistov, prípravné práce na projekt realizácie stavebných úprav a realizačný projekt technického riešenia, výber vhodného priestoru a pod. V prípade internej evaluácie je potrebné počítať s vyčlenením a delegovaním kompetentných zamestnancov na úlohy spojené s predprojektovou a projektovou prípravou.

Prečo verejné nahrávacie štúdio v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici?

Knižnica dlhodobo pestuje tradície spojené s poskytovaním služieb zameraných na hudbu a hudobnú kultúru. Služí pre odbornú i laickú hudobnú verejnosť na študijné a tvorivé aktivity pre jednotlivcov i skupiny. Vytvorením Hudobného átria sa skvalitnila ponuka pre špecifické potreby návštevníkov. Priestory átria tvoria vzájomne prepojené miestnosti, čo umožňuje návštevníkom plynule striedať činnosti a využívať jednotlivé miestnosti podľa potrieb. Je to študovňa s muzikologickou literatúrou, komorná sála, posluchárne so samoobslužným audiosystémom, oddelený box pre nerušenú prácu s hudbou a zvukový archív či klubová miestnosť. Tá slúži na menšie komorné koncerty a prezentácie. Výhodou je, že átrium je prepojené s vnútorným nádvorím knižnice, čo umožňuje v letných mesiacoch organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí. Používateľom slúžia pre ich potreby hudobné nástroje ako klavír, perkusie a rytmické nástroje, domáce kino, počítače, gramofóny a slúchadlá. Poskytované sú konzultačné služby, možnosť štúdia muzikologickej literatúry, prezenčné výpožičky notového materiálu s možnosťou prehratia na klavíri, počúvanie hudby prostredníctvom samoobslužného audio systému, prehrávanie gramofónových platní, zhliadnutie hudobných filmov, možnosť individuálnej práce s hudbou v oddelenom priestore, workshop s perkusijnými a rytmickými hudobnými nástrojmi, hudobné podujatia pre verejnosť a organizované skupiny, iné študijné a tvorivé hudobné činnosti, muzikologická literatúra, hudobné periodiká, audiovizuálny archív z oblasti rôznych hudobných žánrov, digitalizovaná databáza zvukových nosičov a databáza RILM (Retrospective Abstracts of Music Literature).

Štátna vedecká knižnica disponuje v súčasnosti najrozsiahlejším hudobným archívom v regióne, v rámci ktorého sústreďuje viac ako 10 tisíc zvukových nosičov. Okrem tých najmodernejších vlastní múzeum aj veľký počet klasických vinylových platní, o ktoré pretrvávajú medzi hudobnými nadšencami stále veľký záujem. Hudobné átrium slúži rôznym kategóriám návštevníkov. Sú medzi nimi hudobní pedagógovia a študenti hudobných odborov, ale aj bežní nadšenci a konzumenti hudby. Žánrovou skladbou je archív centra mimoriadne široký.

Dobrym zdrojom informácií je aj Literárne a hudobné múzeum. Jeho zbierkový fond je rozmanitý. Zahŕňa takmer 60 000 kusov zbierkových predmetov a dokumentov, vrátane tých, ktoré sa týkajú hudby. Nachádzajú sa tu reálie (trojrozmerné predmety: klasické a ľudové hudobné nástroje, nástroje na ich výrobu, drobné osobné predmety spisovateľov, skladateľov a iných osobností, mobiliár a iné predmety), zbierkové predmety archívnej povahy (autografy literárnych a hudobných diel, rukopisy rozličných autorov, osobné doklady, korešpondencia), typografiky (vzácnny fond starých tlačí z 15. – 19. storočia, historická knižnica osvietenského učenca a kňaza Samuela Kollára z Čerenčian, knihy

a nototlače súčasných autorov), drobné tlače (programy, bulletiny, plagáty k podujatiam, divadelným a hudobným výstupom a pod.), fóniky (magnetofónové nahrávky, gramoplatne, kompaktné platne, CD), ekraniky (filmy, videofilmy, diapozitív), výtvarné zbierky (obrazy, grafiky, plastiky, užité umenie), scénografiky (návrhy scén a kostýmov, kostýmy, rekvizity, bábky a pod. so vzťahom k profesionálnemu i ochotníckemu činohernému, hudobnému a bábkovému divadlu, ako aj iným divadelným formám), fotografie (osobností hudby, hudobných telies, nehnuteľností, akcií a pod.), kódy (mikrografy, mikrofiše, počítačové médiá a pod.) a videotéka.

SWOT analýza

SWOT analýza je základným nástrojom, ktorý sa používa na vyhodnotenie súčasného stavu z rôznych hľadísk, a to z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Zároveň načrtáva možné alternatívy budúceho vývoja, možnosti na ich využitie, prípadne ich riešenie. Jej použitie v rámci predprojektovej prípravy vo fáze projektového zámeru, má za cieľ identifikovať súbor kľúčových pozitívnych aj negatívnych faktorov, ktoré majú dopad na samotnú projektovú realizačnú fázu, ako aj posúdenie vnútorných predpokladov knižnice k uskutočneniu projektového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určených trhom.

V rámci SWOT analýzy pri príprave projektového zámeru sme hodnotili a identifikovali faktory a vstupujú do procesov jeho hodnotenia:

Silné stránky

Vhodné organizačné a podporné zázemie v rámci inštitúcie (Hudobné átrium, LHM, interný projektový a finančný manažment)

Optimálne geografické umiestnenie v blízkosti dopravného uzla a pešej dostupnosti k umelecko-vzdelávacím inštitúciám

Umiestnenie v blízkosti umeleckých akademických ustanovizní (Konzervatórium, Akadémia umení...)

Slabé stránky

Absencia hĺbkových znalostí a špecifik spojených s budovaním pracoviska, ktoré je predmetom projektu.

Limitované skúsenosti personálu ŠVK BB s realizáciou stredných a veľkých projektov.

Príležitosti

Nová a na Slovensku jedinečná služba

Platforma pre vytvorenie nových pracovných miest vo verejnom záujme

Zvýšenie prestíže ŠVK BB

Vysoký potenciál zaujať nových a mladých používateľov knižnice, s dopadom na zvýšenie počtu používateľov knižničných služieb ŠVK BB

Možnosti rozvoja spolupráce s akademickým prostredím z oblasti umenia a vedy, so začínajúcimi hudobníkmi a absolventmi umeleckých škôl

Hrozby

Komplikácie pri stavebných úpravách (pamiatkovo chránený objekt)

Omeškania v procesoch verejného obstarávania

Alokovanie finančných prostriedkov pre projekt (finančná spoluúčasť)

Nezáujem zriaďovateľa a novú kreatívnu službu verejnosti

Z uvedených faktorov je zrejmé, že najkritickejším článkom je získanie odborného personálu, schopného zabezpečiť prípravu projektu a dokumentáciu, ktorá bude vhodným podkladom pre podanie žiadosti o grant. Do úvahy treba brať aj postoj zriaďovateľa. V prípade nerealizovania aktivít zameraných na podporu kreatívneho priemyslu, s ohľadom na rozvoj portfólia poskytovaných knižničných a informačných služieb, bude stagnovať rozvoj nových a inovatívnych typov knižničných služieb vo všeobecnosti. Výsledkom bude ďalší prepad záujmu o verejné služby v rámci sektora, kde knižnice patria. Jednou z možných alternatív realizácie je v prípade partnerstva viacerých európskych knižníc z 3 krajín V4, ktoré získali podporu vo Višegradskom fonde. Využitie potenciálu z iných stredoeurópskych krajín by pomohlo dať toľto zámeru reálnu formu.

3D tlač a kreatívny priemysel

3D tlač v prostredí knižníc (hlavne verejných) sa už stáva etablovanou službou. Táto služba je typickým príkladom nástroja, ktorý je možné využiť pri podpore znalostnej ekonomiky, kreatívneho priemyslu a podpory vzdelávania. O tejto téme už bolo z technologického hľadiska napísané veľa. Viac ako samotný technologický aspekt 3D tlače je potrebné

zdôrazňovať jej význam, ako nástroja pre podporu kreativity, individuálnej tvorby, inovácií a vzdelávania a ako verejnej služby pre širokú verejnosť.

Prečo mať teda v knižnici 3D tlačiareň? Odpovede sa ponúkajú samy:

- dnes už je relatívne nízka cena
- vysoká pridaná hodnota
- podpora výučbových procesov (tvorba učebných pomôcok, prototypov, modelov a pod.)
- prezentácia a sprístupnenie nových technológií verejnosti

Cieľovou skupinou tejto služby pritom nie je iba akademická a vedeckovýskumná obec, ale čoraz častejšie aj komerčný sektor a individuálni používatelia z radov širokej verejnosti, ktorí prostredníctvom 3D tlače v knižnici vedia naštartovať svoje kreatívne projekty a podnikateľské aktivity. Príkladom profesií v ktorých je využitie 3D tlače perspektívne sú široké a siahajú od technologických nadšencov cez umeleckých remeselníkov až po priemyselných dizajnérov.

3D tlač ako služba verejnosti

V rámci štúdie realizovateľnosti sme identifikovali niekoľko oblastí, ktorým je nutné venovať pozornosť pri implementovaní služby do portfólia knižnice:

- ochotu podporiť a zvýhodniť knižnice zo strany zriaďovateľa prostredníctvom rezortných prioritných projektov
- v rámci marketingového prieskumu realizovať prieskum záujmu o danú službu
- zabezpečiť okrem samotnej 3D tlačiarne aj doplnkové vybavenie (napr. 3D skener, softvérové vybavenie)
- rokovať s významnými zamestnávateľmi z oblasti priemyslu v oblasti podpory služby
- zabezpečiť kvalifikovaného pracovníka pre zabezpečenie obsluhy a konzultačných služieb
- stanoviť cenotvorbu
- spracovať a aplikovať podmienky využitia služby do knižničného poriadku
- na základe výsledkov prieskumu identifikovať hlavnú cieľovú skupinu
- silne marketingovo podporiť novú službu

Z uvedeného je zrejmé, že aj keď sa na prvý pohľad javí služba ako priamočiara a homogénna, spočívajúca hlavne v získaní prostriedkov na nákup vybavenia a samotnej akvizícii, pre jej úspech a rentabilitu je potrebné zabezpečiť viacero ďalších procesov a opatrení. Iba ich realizácia v logickej postupnosti knižnici zabezpečí optimálne etablovanie služby.

V oblasti podpory tejto služby vidíme potenciál aj v spolupráci s komerčným sektorom z oblasti stredných a veľkých priemyselných podnikov v regióne. Víziou je realizácia PPP (private-public-partnership) projektu, v ktorom vie knižnica ponúknuť technologické zázemie pre vzdelávanie potenciálnych zamestnancov podniku a pripraviť ich lepšie na pracovné prostredie a pozície u konkrétneho zamestnávateľa.

Záver

Je zrejmé, že knižnice hlavne v oblasti strednej Európy potrebujú a vyžadujú zmenu svojej paradigmy. Často favorizujú konzervatívny prístup a stále preferujú tradičné printové zdroje a etablované služby. Pritom jednou z hlavných úloh knižníc by mala byť schopnosť umožniť prístup k najnovším technológiám a podporovať rozvoj kreatívneho priemyslu v krajine.

Tento prístup býva často nepochopený zo strany zriaďovateľa, preto je nanajvýš potrebné aktívne lobiť u kompetentných predstaviteľov za rozvoj a dostatočné zabezpečenie týchto cieľov. Je všeobecne známe, že rozpočtové prostriedky spravidla nikdy nedokážu pokryť tak komplexné rozvojové aktivity, zostáva preto na knižniciach, aby formou vlastnej iniciatívnej projektovej činnosti zabezpečili adekvátne finančné i ľudské zdroje z rôznych grantových schém. Zostáva len dúfať, že jednotlivé úspechy knižníc a príklady dobrej praxe naštartujú trend uvedomenia si nových úloh knižníc, ktoré by mali v 21. storočí plniť, ak chcú aj naďalej prežiť ako nositeľky poznania.

Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020. [online]. Bratislava : Ústredná knižničná rada a Sekcia kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR, 2014. Dostupné na internete: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-169279?prefixFile=m_

Príspevok bol prezentovaný na medzinárodnej konferencii „Shanghai International Library Forum – Library for all: Towards a smarter and inclusive society“, ktorá sa konala v dňoch 17. – 19. 10. 2018 v Šanghaji (Čína) a publikovaný v zborníku „Library for all: Towards a smarter and inclusive society: the Proceedings of the Ninth Shanghai – International Library Forum: 2018.10.17-19“

Mgr. Ivan Ciglan

ivan.ciglan@svkbb.eu ■

(Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica)